כיצד מעברין פרק חמישי עירובין נד.

מסורת הש"ס

בעשה ביה. בעטה בו: **תוריך חיי.** שתאריך ימיה: **חעוף אכול.** אם יש לך ממון להתנות עלמך אל תמתין עד למחר שמא תמות ושוב אין לך הנאה: **דעלמא דאולינן מיניה** גרסינן: **כהלולא דמי.** היום שנו ולמחר אינו דומה לחופה שהולכת מהר: **אם יש לך.** ממון: **ואין למות שתמות.** עיכוב כי שתאוה האדם מת: **חוק.** מזון: **מי יניד לך.** אם נשאר בידם שמא יתבדדהו: **הללו גוללין.** כלומר כשהן גדולין גדולה פרנסתן ועושרן עמהן ואינן צריך להדאג עליהן: **והללו נוכלין.** ממיתים. לשון והעלה נכל (ירמיה מ) : **יפה.** לחולי זה וקשה לחולי זה יפה לנה ורע לעניים: **שתשמרם בבטנך.** שהן שמורים בידך שאינן משתכחין ממך: **יכונו יחד.** שאתה סודרן ומוליאן בפה ולא בגימגום ובלחישה: **לימתי שמחה וכו' בזמן.** שיודע לדרוש הלכות הג בתג. ד"א לימתי שמחה לאיש לימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו מענה כששואלין ממנו דבר הלכה: **שארשם.** ספירת שפתיו בל תמנע סלה כשנתת בו דעת להוציא בשפתיו: **וכה.** אם יש לו מזל טוב תאות לבו נתת לו שבעות שהוא מתאוה באה לו תאותו עד שלא יתאלנה: **לא זכה.** לריך (ה) להתמקמק ולהלטטר: **כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף.** אלמלא לנצח לשון עולם הוא. מדשמיך ליה וכן עד עולם סלה אלמא סלה לשון לעולם משמע: **ערף לגואר.** שאינו מלומלם בדומק סביב הלאר אלא שרפוי בריוח כך הוא נעים ומרולה לבריות: **ונראה ואינו נראה.** כשמגביה לוארו נראה מתחת זקנו ורוב פעמים שסנטרו יוקנו מכסין אותו. כך אם תלמיד חכם הוא אינו ריזף לאחת ולנא בשוק אלא יושב ומחזר על תלמודו מתקיים בידו: **שהכל דשין אותו.** שאין לו גסות (ב): **שהכל מתכבדין ממנו.** שמלמד תורה לתלמידים: **לאכן זו שאינה נמתח.** מפני דריסת רגלי בני אדם כך לחייו אינן נלאין מלחזור על למודו ונלמד לאחרים: **לא נשתכחה.** תורה משמע חקוק ואינו נמחק לעולם. על ידי הלוחות היתה תורה חקוקה ליסראל מהשתכח מהן עולמית: **על הלוחות.** בשביל הלוחות היו בני ישראל בני חורין: **ממדבר מתנה.** אם כמדבר הוא תורה נתונה לו בממנה ולא ישכח: **מילתא.** כעם: **אמר.** רבא לחזיל אפייסיה לרב יוסף: **מוזג.** במיס: רב יוסף בני נהור הוה ולא היה לוחהו והכירו בטעם היין שהוא מזגו לפי שהיה מכיר רב יוסף במזגו של רבא מתחילה שהיה בקי ליתן מיס במדה: **כל גיא יגשא.** לף על גב דלאו גבי הני קראי כתיב דרשי ליה דמי שבא לידי גיא שהוספל חוזר ומתנשא: **שדורסם ואוכלם.** מיד לאחר הריגתה. שאינו מקפיד על מענוגים אלא אוכל בשר בלא תבלין וכן שאר עינוגין: **שמסרחת.** בטיט. היינו מי שאינו הולך אחר גבהות לקון במאכלו אם לא מתבשל כל לרכו. ל"א שדורסת ואוכלת לאחר הריגתה אוכלת מיד כך תלמיד חכם ממזר על תלמודו מיד כשמקבלו מרבו מסרחת מגבל עלמו על דברי תורה לשון זה גרלה בעיני לפי שמלינו בכל הש"ס שדרך תלמידי חכמים להקפיד על מאכלן דרך גדולה וכבוד ועל מלבושיהן (ב) כדכתיב (משלי ח) ולמשגאי (ג) אהבו מות: **לעני.** לזה שאם עלמו בעני. ולליצנא בתרא שאם עלמו כעני לחזר עליה: **תאנה.** אילן: כל

עין משפט
נר מצוה

ג א מיי' פ"ג מהלכות ת"ת הלכה יב סמג עשין יב טור"ע י"ד סי' רמו סעיף כב:
ד ב מיי' שם הלכה ט: ה ג מיי' וקמג שם טור"ע שם סעיף כח:

הגהות הב"ח

(א) תש"י ד"ה לא זכה צריך (להתמקמק) מז"מ וכ"כ פ"ל להתמקמה (וכ"ה בע"ין): (ב) ד"ה שהכל דשין וכו' גסות הרוח הס"ל:

גליון הש"ס

גמ' א"ל רב לרב המנונא. עיין לקמן דף סג ע"ב תד"ה רב המנונא: שם חב ב**ראשו** יעקוב בתורה. עי' תוס' מיס שבועות דף טו ע"ב ד"ה אמר להתרפות:

מוסף רש"י

דמי האי מזיגא למזיגא דרבא. שכשהיה רבא ליתמ לפניו היה מחל לו בענין זה (נדרים נה:). **לא תתיב אכרעיך.** לפי שהנים לנו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו (שם). במדבר זה. מלמד תורה כתוב לכל (שם). **נחליאל.** עשיתי לו התורה כמו נחלה (שם).

רב ניסים גאון

רבא הויא ליה מילתא לרב יוסף בהדיה. המצא פירוש הדברים שאירעו ביניהן בפרק הנודר מן הירק בנדרים (נב:) מר שמואל (סר) מקיר דליתנון תליסר אלפי זודי לרבא מן אללתא דנהר פניא. שלח רבא לקמיה דרב יוסף אללתא היכי מיקריא. אמר רב יוסף רשרין בנודר מן התבואה שאינו אסור אלא בה' המינים. אמר ליה אביי מי דמי, (הכו אקלא) [תבואה לא] משמע אלא ה' המינין, אללתא כל מילי (דשמעא) [משמע]. אהדדיה לקמיה (דר' אבא) [דרבא] אמר להון הוא לא איבעיא לי דאללתא כל מילי משמע, הוא היא דאיבעיא לי שכו בחים ושכר ספינות מאי, מי אמרינן כיון דסתתן לאו אללתא היא. או דלמא כיון דלא ידיע פחתיהו כי אללתא היא. אמרוה קמיה דרב יוסף (אמר) וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלח לן. איקפד רב יוסף. שמע רבא ואתא לקמיה ביומא דכיפורי.

רבינו חננאל

אמריה ליה כתיב ערוכה בכל ושמורה אם ערוכה ברמ"ח אברים בלב ואם לאו אינה נשמרת. אמר ליה רב שמואל לרב יהודה שיננא פתח פומך קרי ותני כי היכי דתורך חיי, שנאמר כי חיים הם למוצאיהם בפיו. **תנא** תלמיד היה לר' אליעזר שנתחייב שרפה למקום, ואמרו (המקום) הניחו

בטשה ביה אמרה ליה לא כך כתוב [1]ערוכה בכל ושמורה [א]אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת **תנא** תלמיד אחד היה לרבי אליעזר[ב] שהיה שונה בלחש לאחר ג' שנים שכח תלמודו **תנא** תלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שנתחייב בשריפה למקום אמרו הניחו לו אדם גדול שמש א"ל שמואל לרב יהודה [2]שיננא פתח פומיך קרי פתח פומיך תני כי היכי דתתקיים ביך ותורך חיי שנאמר [3]כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה א"ל שמואל לרב יהודה שיננא חטוף ואכול חטוף ואישתי דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי [4]א"ל רב לרב המנונא [5]בני אם יש לך היטב לך שאין בשאול תענוג ואין למות התמהמה ואם תאמר אניח לבני חוק בשאול מי יגיד לך בני האדם דומים לעשבי השדה הללו נוצצין והללו נובלין [6]א"ר יהושע בן לוי המהלך בדרך ואין עמו לוייה יעסוק בתורה שנאמר [3]כי לוית חן [7]הם [8]חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר כי לוית חן הם לראשך חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר [3]וענקים לגרגרותיך חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר [9]רפאות תהי לשרך חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר [4]ושקוי לעצמותיך חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר [2]ולכל בשרו מרפא אמר רב יהודה בר' חייא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן סם לחבירו לזה יפה ולזה קשה אבל הקב"ה אינו כן נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר ולכל בשרו מרפא א"ר אמי מ"ד [5]כי נעים כי תשמרם בבטנך יכונו יחדיו על שפתיך אימתי ד"ת [10]נעי' בזמן שתשמרם בבטנך ואימתי תשמרם בבטנך בזמן שיכונו יחדיו על שפתיך ר' זירא אמר מהכא [6]שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו ל"א אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב ר' יצחק אמר מהכא [7]כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו אימתי קרוב אליך בזמן שבפיך ובלבבך לעשותו רבא אמר מהכא [8]תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה אימתי תאות לבו נתתה לו בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה רבא רמי כתיב תאות לבו נתתה לו וכתיב וארשת שפתיו בל מנעת סלה זכה תאות לבו נתתה לו לא זכה וארשת שפתיו בל מנעת סלה תנא דבי ר"א בן יעקב כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית נצח דכתיב [9]כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף סלה דכתיב [10]כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה ועד דכתיב [11]ה' ימלוך לעולם ועד: (סימן ענקים לחייו לוחות חרות): א"ר [12](אליעזר) מאי דכתיב [3]וענקים לגרגרותיך אם משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר ונראה ואינו נראה תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו ואמר ר"א מאי דכתיב [12]לחיו כערוגת הבשם [3]אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמין בה תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים וא"ר [13](אליעזר) מ"ד [13]לוחות אבן אם אדם משים עצמו את לחייו כאבן זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו וא"ר [14](אליעזר) מאי דכתיב [14]חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר [15]אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות אמר רב מתנה מאי דכתיב [15]וממדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו [16]רבא בריה דרב יוסף בר חמא הוה ליה מלתא לרב יוסף בהדיה כי מטא מעלי יומא דכיפורי אמר איזיל ואפייסיה אזל אשכחיה לשמעיה דקא מזיג ליה כסא אמר ליה הב לי ואימוזגיה אנא יהב ליה מזגיה כדטעמיה אמר [17]דמי האי מזיגא למזיגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא א"ל אנא הוא [18]א"ל לא תתיב אכרעיך עד דמפרשת לי הני קראי מאי דכתיב [15]וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא א"ל אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות ואם מגים לבו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר [16]כל גיא ינשא אמר רב הונא מ"ד [17]חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים [2]אם אדם משים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת ואיכא דאמרי שמסרחת ואוכלת תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו ואם עושה כן הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו שנאמר תכין בטובתך לעני אלהים א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי דכתיב [18]נוצר תאנה יאכל פריה למה נמשלו דברי תורה כתאנה מה תאנה זו כל

לו אדם גדול שימש. **כתיב נעים כי תשמרם בבטנך.** אימתי דברי תורה נעימים בשעה שתשמרם בבטנך, כיצד בעת שיכונו יחדיו על שפתיו. כתיב שמחה לאיש במענה פיו. מה טוב. ר' יצחק אמר מהכא כי קרוב אליך הדבר מאד. בשעה שבפיך ובלבבך לעשותו. תאות לבו נתת לו. אם זכה ואם לא זכה ארשת שפתיו בל מנעת סלה. **תנא** כל מקום שנאמר לנצח. כגון ולא לנצח אקצוף. **סלה.** כגון אלקים יכוננה עד עולם סלה. **ועד.** כגון זה: ימלוך לעולם ועד. אין להם הפסק לעולם. **כתיב** חיתך ישבו בה וגו'. אם משים אדם את עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת, ואמרי שמסרחת ואוכלת. יש בה. כלומר תלמודו מתקיים בידו, וכיון שתלמודו מתקיים בידו הקב"ה מכין סעודתו, שנא' תכין בטובתך לעני אלקים. **נוצר תאנה** יאכל פריה, מה תאנה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com